Dodatek do "Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI

Podaje wiadomości bieżące z Łotwy oraz perjodyczne z Estonji i Finlandji.
WILNO

Nr. Wilno, dnia 15.XII.1931 r. 9.

---oooO§Oooo---

1. "P e h d e j a B r i h d i" o p o l o n i z a c j i L e t g a l j i .

"Pehdeja Brihdi" Nr.282 z dn.13.XII.31 r. Art.p.t."Polacy uważają Letgalję za swą ziemię". Streszczenie:

Wielokrotnie już pisała "Pehdeja Brihdi" o robocie polonizatorskiej w Letgalji. Interesujące są również okoliczności budowy i otwarcia kościoła polskiego w gm.woronowickiej w Letgalji.

W ub.roku przybył z Polski do Letgalji ks.Józef Borodzicz, który wzniósł kościół polski i wygłosił podczas poświęcenia przemówienie w przychylnym dla Polski duchu. Przemówienie to zostało następnie wydrukowane w piśmie polskiem "Dzwon". Gdy ks.Borodzicz wyjechał do Polski, w tem samem piśmie ks.J.Brics zamieścił list z podziękowaniem pod adresem ks.Borodzicza za wzniesienie kościoła. W odpowiedzi na to zamieszkały w Polsce ks.Borodzicz nadesłał redakcji "Dzwonu" list, który "Dzwon" wydrukował in extenso p.t."List czcigodnego kapłana". W liście tym ostro się napada na nauczycieli letgalskich i członków rządu. M.in.list głosi co następuje:"Redaktor zapytuje jakie wrażenie wywiozłem z Letgalji. Oto takie, że bolszewicy i agenci niemieccy starają się pokłócić Łotyszów i Litwinów z Polakami. Głosiciele idei sowieckiej są nauczycielami /wymieniono nawet kilka nazwisk/. Nauczyciele ci uczą, by Białorusini tępili naród polski i stawali po stronie Rosji Sowieckiej.Pamiętam Letgalję z przed 20 lat. Była ona wtedy więcej polska niż teraz, gdyż obecnie z klasztoru Marjanów w Drui wychodzi mnóstwo ortodoksów,nieprzejednanych wrogów Polski, którzy są przychylnie usposobieni względem Rosji Sowieckiej i Litwy. Sami kierownicy Łotwy wolą mówić po rosyjsku niż po polsku i wrogo są usposobieni względem Polaków.

2. "P e h d e j a B r i h d i" o n a t u r a l n y c h g r a n i c a c h P o l s k i .

"Pehdeja Brihdi"Nr.282 z dn.13.XII.31 r. Art.p.t."Naturalne granice Polski z Górnym Sląskiem i Prusami Wschodniemi sięgają Rygi". Streszczenie:

Ukazuje się w Warszawie pismo rządowe "La Pologne litteraire", przeznaczone dla propagandy literatury polskiej zagranicą. W jednym z tegorocznych numerów tego pisma spotyka czytelnik ciekawy artykuł poświęcony badaniom nad pochodzeniem głośnego filozofa niemieckiego Nietzchego. Autor artykułu Bernard Skarlid z całą pewnością dowodzi, że Nietzche pochodzi z polskiej rodziny szlacheckiej Nickich. Rzecz prosta tego rodzaju wywody dodają Polakom chwały.Ponadto Skarlid dowodzi, że w Nietzchem walczą dwa pierwiastki: słabszy niemiecki i mocniejszy polski. Polski pierwiastek przejawiał się w Nietzchem według Skarlita w chęci władzy i w arystokratycznym głosie krwi. Idea Nietzchego o moralności panów odziedziczona została po przodkach polskich, podobnież jak idea nadczłowieka.

Czytając artykuł Skarlita przychodzi na myśl książka prof. paryskiego René Martel´a p.t."La frontière orientale de l´Allemagne".

Według Martel'a wysiłki polskie w stosunkach z Prusami Wschodniemi, Litwą i Łotwą kombinowane są w różnych warjantach jak następuje: Wyraziciele polskiej opinji publicznej i myśli politycznej jak np. Grabski, Sławek i t.d. głoszą, że Prusy Wschodnie są dla Polski konieczne. Stanisław Bukowiecki, który nie należy do zapaleńców z prawicy wysunął projekt stworzenia nowego państwa "od Królewca do Dniepru i Dźwiny". Formalnie państwo to winnoby być niezawisłe, lecz faktycznie byłoby pod nadzorem Polski. Stanisław Grabski proponuje zwiększyć Polskę na wschodzie /kosztem Ukrainy/. Piłsudski również miał podobne plany, jednak obecnie należą one do sfery snów.

Jednakże Prusy Wschodnie z Górnym Śląskiem aż do Odry należy niezwłocznie zdobyć bądź drogą propagandy, bądź też drogą ciężkiej i nieustannej walki. Były konsul polski w Królewcu Stanisław Skrowacki oświadczył kategorycznie: "Korytarz nie może zaspokoić interesów Polski. Musimy nabyć /anektować jak się wyraził konsul/ Prusy Wschodnie możliwie najszybciej. Cel ten winien usprawiedliwić wszystkie ofiary, dla jego osiągnięcia nie należy szczędzić żadnych środków."

Inny dyplomata polski, ukrywający się pod kryptonimem "Consulibus", wychodząc z czysto strategicznych założeń proponuje podział Górnego Śląska między Polską a Czechosłowacją. "Gazeta Gdańska" zamieszcza artykuł nadesłany przez polski związek obrony dzielnic zachodnich. W artykule tym znajduje się m.in. ustęp następujący: naturalną granicą Polski na zachodzie jest rzeka Odra, a na północy Dźwina. Hasło nasze powinno brzmieć "od Szczecina do Rygi".

Pismo polskie w Bydgoszczy proponuje założenie "Szwajcarji bałtyckiej", w której Niemcy, Polacy i Litwini stanowiliby odrębną jednostkę polityczną na wzór kantonów szwajcarskich /o Łotyszach się nie wspomina/.

Organizacje studenckie z całej Polski prowadzą jak najgorliwszą propagandę w kierunku polonizacji Gdańska, Prus Wschodnich, Górnego Śląska i dzielnic nadbałtyckich.

"Pehdeja Brihdi" zaopatruje powyższe informacje w komentarz następujący: Oto o jakich rzeczach myślą i śnią polscy mężowie stanu, działacze społeczni a nawet studenci. Oto nad czem pracują.

3. M i n i s t e r O ś w i a t y o m n i e j s z o ś c i a c h n a r o d o w y c h . Jak podaje "Pehdeja Brihdi" /Nr.282/, minister Oświaty Keninsz udzielił wywiadu prasowego, w którym oświadczył, że nie wystarcza, iż mniejszości narodowe są względem narodowości rządzącej lojalne. Cała ludność Łotwy winna pielęgnować kulturę tej narodowości, to znaczy, kulturę łotewską. Przykładem pod tym względem może być osoba Jerzego Brandesa, który, będąc narodowości żydowskiej należał do kultury duńskiej. Ojciec zmarłego ministra Mejerowicsa również był Żydem. Łotewskie mniejszości narodowe winne wszystkie swe siły duchowe poświęcić na rzecz kultury i języka łotewskiego.

"Pehdeja Brihdi" dodaje, że tego rodzaju kierunek ministra Oświaty powitać należy z uznaniem.

4. Z a k a z p o s y ł a n i a p r z e k a z ó w p i e n i ę ż n y c h z a g r a n i c ę . Jak podaje "Brihwa Zeme" /Nr.280/, z dniem 12 grudnia zobowiązuje na Łotwie zakaz przesyłania zagranicę przekazów pieniężnych. Zakaz trwać będzie 1 miesiąc. Przysyłać pieniądze wolno będzie jedynie za pośrednictwem komisji walutowej, lub też za jej pozwoleniem.

5. S p r a w a m o n o p o l u c u k r o w e g o . Jak podaje "Siegodnia" /Nr.346/, w sferach rządowych koncepcja wprowadzenia monopolu cukrowego znajduje coraz więcej stronników. W najbliższych dniach sprawa wprowadzenia monopolu będzie rozstrzygnięta.

6. H u g e n b e r g a N i e m c y ł o t e w s c y . Jak podaje "Brihwa Zeme" /Nr.279/, przywódca nacjonalistów niemieckich Hugenberg przesłał w imieniu swej partji Niemcom ryskim depeszę kondolencyjną z powodu wywłaszczenia katedry ryskiej.

87